Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Антон ПАТЛІЙ-ДЕЙМОНОВ

«30» серпня 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

НІМЕЧЧИНА ТА ФРАНЦІЯ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

рівень вищої освіти : другий (магістерський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма : «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»»

вид дисципліни : обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу 27 серпня 2021 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:
доктор історичних наук, професор, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Сергій ЛИМАН

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол від 26 серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ Анатолій ПАРФІНЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

_____ Валерія БАРАНОВА
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від 26 серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Німеччина та Франція в системі міжнародних відносин” складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика», підготовки магістра **спеціальності 291** «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування студентами системних знань щодо детермінуючих чинників впливу та особливостей зовнішньої політики Німеччини і Франції як провідних держав Європи на різних етапах історії міжнародних відносин.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни “Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин» - набуття теоретичних знань з питань зовнішньої політики Німеччини і Франції як провідних країн Європи; вивчення причин франко-німецької конфронтації та інтеграції на різних етапах історії міжнародних відносин; визначення основних факторів, що виявляють зміст і особливості зовнішньої політики Німеччини та Франції; характеристика основних засобів здійснення зовнішньої політики Німеччини та Франції, організація зовнішньополітичної діяльності інститутів влади цих країн; виявлення рівня політичного впливу Німеччини та Франції у глобальному вимірі; з’ясування ролі ФРН і Франції у стратегічних напрямах сучасної зовнішньої політики України та перспектив розвитку українсько-німецьких та українсько-французьких відносин.

Загальні компетентності, передбачені Стандартом вищої освіти МОН України за спеціальністю

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності, передбачені Стандартом вищої освіти МОН України за спеціальністю:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

Спеціальн компетентності, передбачені робочою групою:

СК16. Здатність виявляти та аналізувати традиції політичної поведінки країн Західної, Північної, ЦентральноСхідної Європи, основних міжнародних гравців регіону (Великої Британії, Німеччини, Франції), регіональні конфлікти та пов’язані із ними питання безпеки.

СК17. Здатність аналізувати та оцінювати процеси прийняття зовнішньополітичних рішень, визначати пріоритетні напрямки зовнішньополітичного партнерства України з провідними країнами та міжнародними організаціями Європейського регіону, використовувати комунікативні засоби для позитивного просування іміджу України серед цільових зарубіжних аудиторій.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин - 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обо’вязкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
102 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання :**

Загальні програмні результати навчання за спеціальністю, **передбачені Стандартом вищої освіти МОН України за спеціальністю:**

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об’єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

Додаткові результати навчання для магістрів, передбачені робочою групою:

РН19. Складати комплексну експертно-аналітичну характеристику ключових європейських регіонів та гравців, визначати та прогнозувати стан міжнародних відносин в регіоні та політичний вплив Європи у сучасному світі.

РН20. Застосувати сучасні інструменти реалізації зовнішньої політики (публічна дипломатія, культурна політика, актори «поза суверенітетом» та ін.), спрямовані на активізацію міжнародного співробітництва України з провідними європейськими країнами та регіонами.

2.Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ. Утворення германських королівств. Німецькі та французькі землі у довестфальську добу.

Тема 1. Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.)

Предмет, мета і завдання курсу. Характеристика ключових термінів. Зовнішня політика Німеччини і Франції на різних етапах історії та їх вплив на системи міжнародних відносин. Походження германців та їх перші зіткнення з Римською республікою. Відносини стародавніх германців з Римською імперією та сусідами у I –II ст. Рух германських племен у III - IV ст. та його наслідки для Середземноморської підсистеми міжнародних відносин.

Тема 2. Утворення германських держав та їх зовнішня політика.

Причини і початок германських вторгнень на територію Римської імперії наприкінці IV-V ст. Воєнні походи вестготів. Зовнішня політика Вестготського королівства. Зовнішня політика Вандальського та Бургундських королівств. Боротьба германських племен та Римської імперії проти гунів. Падіння Західної Римської імперії та боротьба Одоакра проти остготів. Зовнішня політика Остготського королівства. Воєнні походи лангобардів. Лангобардське королівство у міжнародних відносинах. Зовнішня політика державних утворень англів, саксів, тюринґів, баварів.

Тема 3. Франкська держава Меровінгів і Каролінгів та міжнародні наслідки її розпаду.

Завоювання Хлодвігом Галлії та створення Франкського королівства. Дипломатія та війни Меровінгів. Зовнішня політика Франкської держави Каролінгів у VIII ст. Створення Імперії Карла Великого та його дипломатична діяльність. Причини та етапи розпаду Каролінгської імперії. Верденський договір 843 р. Постверденські королівства західних та східних франків у другій половині IX ст.

Тема 4. Зовнішня політика Німеччини і Франції у X-XIII ст.

Зовнішньополітична діяльність державних установ Німеччини та Франції в X-XIII ст. Боротьба Німеччини та Франції проти норманів і угорців. Утворення «Священної Римської імперії германської нації» та особливості італійської політики німецьких імператорів у X-XIII ст. Участь Франції та Німеччини у перших трьох хрестових походах. Міжнародні наслідки участі Франції та Німеччини у хрестових походах XIII ст. Агресія німецьких феодалів у слов’янських землях та Прибалтиці. «Дранг нах Остен». Нормандське завоювання Англії та етапи боротьби Франції й Англії у XI-XIII ст.

Тема 5. Франція та німецькі держави у міжнародних відносинах XIV-XV ст.

Дипломатія Франції у першій третині XIV ст. Причини Столітньої війни. Початок та перші етапи Столітньої війни. Міжнародні наслідки договорів у Бретіньї та Труа. Феномен Жанни д’Арк та закінчення Столітньої війни. Особливості дипломатії Людовика XI. Завершення політичного об’єднання Франції у другій половині XV ст. Ослаблення Німецької держави XIV ст. Міжнародні наслідки прийняття «Золотої булли» 1356 р. Союзи німецьких міст як міжнародні актори доби Середньовіччя. Політичний занепад Священної Римської імперії германської нації у XV ст. Міжнародні наслідки поразки Тевтонського ордену, гуситських воєн та утвердження династії Габсбургів.

Тема 6. Міждержавні відносини Франції та німецьких держав у Ранній Новий час (XVI- перша половина XVII ст.)

Зовнішньополітична діяльність державних установ Франції та німецьких держав у XVI – першій половині XVII ст. Франція та Священна Римська імперія германської нації у італійських війнах. Дипломатія Франциска I. Міжнародні наслідки Реформації у Німеччині. Зовнішня політика Карла V Габсбурга. Зовнішньополітичні наслідки Контрреформації у Німеччині та Громадянських (Релігійних) воєн у Франції. Передумови Тридцятилітньої війни. Активізація боротьби країн Габсбурзького блоку і Антигабсбурзької коаліції. Етапи та хід Тридцятилітньої війни : політичні інтереси Франції, німецьких католицьких і протестантських держав. Вступ Франції у Тридцятилітню війну та її завершення. Вестфальський мир 1648 р.

Розділ 2. Німеччина і Франція у Вестфальській, Віденській та Версальсько-Вашингтонській системі міжнародних відносин.

Тема 7. Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.).

Організація зовнішньополітичних відомств Франції та німецьких держав у другій половині XVII – першій половині XVIII ст. Боротьба Франції за гегемонію в Європі та світі за часів Людовика XIV. Причини посилення Пруссії. Пруссія як впливовий актор міжнародних відносин в Європі у другої половини XVII – першої половини XVIII ст. Міжнародні наслідки війни за Австрійську спадщину та Семирічної війни. Франція та німецькі держави у Війні за незалежність США. Участь Пруссії та Австрії у поділах Речі Посполитої.

Тема 8. Зовнішня політика Франції та німецьких держав у 1789 – 1815 рр.

Зовнішньополітичні інтереси французької буржуазії та початок Великої Французької революції. Дипломатія Франції й німецьких держав часів революції. Утворення Міністерства закордонних справ Франції. Війни революційної Франції. Перші антифранцузькі коаліції. Захоплення влади Наполеоном та характер Наполеонівських війн. Розгром та окупація Францією Пруссії. Німецькі землі в імперії Наполеона. Імперія Наполеона в 1812-1814 рр. Участь у Наполеонівських війнах німецьких держав. Остаточна поразка Наполеона під час «Ста днів» та територіально-політичні зміни у Німеччині.

Тема 9. Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.).

Створення Німецького союзу. Організація зовнішньополітичної діяльності Німецького союзу. Міжнародне становище Франції і Пруссії у 1815-1848 рр. Зовнішньополітичні наслідки революцій 1848–1849 рр. у Франції та Німеччині. Рух за об’єднання Німеччини. Зовнішня політика Наполеона III. Державна діяльність О. фон Бісмарка. Австро-пруська боротьба за гегемонію у Німеччині. Загострення відносин між Францією та Прусією. Франко-пруська війна й об’єднання Німеччини. Франкфуртський

мир та його міжнародні наслідки. Подальше посилення франко-німецького антагонізму. Створення Троїстого союзу і Антанти.

Тема 10. Зовнішня політика Німеччини і Франції у роки Першої світової війни.

Стратегічні плани та військовий потенціал Німеччини і Франції. Початок війни. Воєнні дії німецьких та французьких армій у 1914 р. Воєнні дії Німеччини і Франції у 1915-1916 рр. Особливості діяльності дипломатії Німеччини і Франції в роки війни. Спроби та провал «мирних маневрів» Німеччини та інших держав в 1916–1917 рр. Міжнародні наслідки Лютневої революції та Жовтневого перевороту в Росії на стан Німеччини та Франції у війні. Брестський мирний договір. Воєнні дії німецьких та французьких армій у 1918 р. Військова поразка Німеччини. Комп'єнське перемир'я та підсумки Першої світової війни.

Тема 11. Франція та Німеччина у Версальсько-Вашінгтонській системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.).

Паризька мирна конференція і Версальський договір. Плани Франції та позиція Німеччини. Франція і Німеччина у міжнародних відносинах першої половини 20-х рр. Локарнські угоди та їх вплив на міжнародні відносини. Франція та Німеччина у міжнародних відносинах другої половини 1920-х рр. Французький проект політичного об'єднання Європи. Світова економічна криза та її вплив на зовнішню політику Німеччини і Франції. Прихід до влади у Німеччині нацистів. Особливості діяльності нацистської та французької дипломатії у 1933-1937 рр. Політика умиротворення агресорів та її зовнішньополітичні наслідки. Сталевий пакт. Англо-франко-радянські переговори та їх зрив. Пакт Молотова–Ріббентропа. Дипломатична та військово-технічна підготовка Німеччини до Другої світової війни.

Тема 12. Німеччина і Франція у Другій світовій війні (1939–1945 рр.).

Напад Німеччини на Польщу. Франція у «Дивній війні». Військова поразка Франції та її наслідки. Зовнішня політика режиму «Віші». Напад Німеччини та її сателітів на СРСР. Воєнні дії на радянсько-німецькому фронті у другій половині 1941–1942 рр. Проблема місця руху «Вільна Франція» в антигітлерівській коаліції. Військові поразки Німеччини у Сталінградській та Курській битвах і їх зовнішньополітичні наслідки. Стратегічний наступ радянських військ в 1944 р. Відкриття західними союзниками другого фронту у Франції. Звільнення Франції та діяльність французької дипломатії. Радянсько-французький договір про союз та взаємодопомогу. Берлінська наступальна операція радянських військ. Поразка і капітуляція Німеччини.

Розділ 3. Німеччина і Франція у біполярній та постбіполярній системах міжнародних відносин.

Тема 13. Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин.

Міжнародний статус Франції. Ключові рішення щодо майбутнього устрою Німеччини. Організація зовнішньополітичної діяльності Четвертої французької республіки. Окупація Німеччини та утворення ФРН і НДР. Становлення зовнішньої політики двох німецьких держав у першій половині 1950-х рр. Франція і ФРН на шляху до спільної політики у галузі безпеки та оборони. Вступ ФРН до НАТО. Початок євроінтеграції та роль в ЄЕС Франції і ФРН. Особливості зовнішньої політики П'ятої Французької республіки. Концептуальні засади голлізму. «Нова східна політика» ФРН і «Стратегія рівноваги» Г. Шмідта. Головні напрями зовнішньої політики Франції, ФРН та НДР у 80-ті роки. Об'єднання Німеччини.

Тема 14. ФРН у постбіполярній системі міжнародних відносин.

Внесок об'єднанної Німеччини у новий постбіполярний світоустрій. Нормативні основи зовнішньої політики ФРН. Функції у зовнішніх зносинах ФРН федерального президента та міністра закордонних справ. Роль ФРН у створенні Європейського Союзу. Намагання ФРН щодо постійного членства у Раді Безпеки ООН. Зовнішня політика ФРН у період канцлерства Г. Шредера. Стратегія розширення ЄС. Участь ФРН у військовій операції НАТО на Балканах. Підтримка Німеччиною дій США в Афганістані і критика американської агресії проти Іраку. Пріоритети зовнішньої політики А. Меркель. Роль ФРН у процесі подальшого реформування Євросоюзу. Еволюція німецько-американських відносин у 2005-2021 рр. Відносини ФРН з країнами, що розвиваються. Німецькі ініціативи щодо «хайлігендамського процесу».

Тема 15. Франція у постбіполярній системі міжнародних відносин.

Інститути влади Франції у сфері міжнародних відносин постбіполярної доби. Особливості реалізації зовнішньої політики Франції у першій половині 1990 х рр. Роль Франції у створенні Європейського Союзу. Пріоритетність західноєвропейського інтеграційного процесу. Нові та старі підходи у зовнішній політиці Франції за часів президентства Ж. Ширака. Участь у будівництві «конструктивного багатополярного світу» і подальшій європейській інтеграції. Європейський, атлантичний, середземноморський напрями зовнішньої політики президента Н. Саркозі. Остаточне повернення Франції у військові структури НАТО. Зовнішня політика Франції за часів президентства Ф. Олланда. Нова французька доктрина зовнішньої політики. *Євроатлантичні пріоритети зовнішньої політики Е. Макрона. Сучасний стан франко-ам*ериканських відносин.

Тема 16. Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2021 рр.).

Зносини ФРН і Франції з Україною за часів президентства Л. Кравчука. Процес визнання ФРН і Францією незалежної України. Міждержавні зв'язки ФРН і Франції з Україною за часів президентства Л. Кучми. Хартія про особливе партнерство із НАТО. Німецько-українські та франко-українські відносини за часів президентства В. Ющенка. Проект «Східне партнерство» та його реалізація. Боротьба за підписання Україною «Угоди про асоціацію з ЄС» та позиція ФРН і Франції щодо подій Євромайдану 2013-2014 рр. Зносини ФРН і Франції з Україною за часів президентства П. Порошенка. «Нормандський формат» та «Формула Штайнмайера». ФРН і Франція в головних зовнішньополітичних пріоритетах адміністрації В. Зеленського.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ. Утворення германських королівств. Німецькі та французькі землі у довестфальську добу												
Тема 1. Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.)	10	2	2			6						
Тема 2. Утворення германських держав та їх зовнішня політика	8		2			6						
Тема 3. Франкська держава Меровінгів і Каролінгів та міжнародні наслідки її розпаду	8	2				6						
Тема 4. Зовнішня політика Німеччини і Франції у X-XIII ст.	8	2				6						
Тема 5. Франція та німецькі держави у міжнародних відносинах XIV-XV ст.	8		2			6						
Тема 6. Міждержавні відносини Франції та німецьких держав у Ранній Новий час	9	3				6						

(XVI- перша пол. XVII ст.)												
Разом за розділом 1	51	9	6			36						
Розділ 2. Німеччина і Франція у Вестфальській, Віденській та Версальсько-Вашингтонській системі міжнародних відносин.												
Тема 7. Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.)	8		2			6						
Тема 8. Зовнішня політика Франції та німецьких держав у 1789 – 1815 рр.	9	3				6						
Тема 9. Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.).	12	4	2			6						
Тема 10. Зовнішня політика Німеччини і Франції у роки Першої світової війни.	10	4				6						
Тема 11. Франція та Німеччина у Версальсько-Вашінгтонській системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.).	8		2			6						
Тема 12. Німеччина і Франція у Другій світовій війні (1939–1945 рр.)	10	4				6						
Разом за розділом 2	57	15	6			36						
Розділ 3. Німеччина і Франція у біполярній та постбіполярній системах міжнародних відносин												
Тема 13. Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин.	9		2			7						
Тема 14. ФРН у постбіполярній системі міжнародних відносин.	12	4				8						

Тема 15. Франція у постбіполярній системі міжнародних відносин.	12	4				8						
Тема 16. Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2021 рр.)	11		2			7						
Разом за розділом 3	42	8	4			30						
Усього годин	150	32	16			102						

4.Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.)	2
2	Тема 2. Утворення германських держав та їх зовнішня політика	2
3	Тема 5. Франція та німецькі держави у міжнародних відносинах XIV-XV ст.	2
4.	Тема 7. Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.)	2
5	Тема 9. Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.).	2
6	Тема 11. Франція та Німеччина у Версальсько-Вашінгтонській системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.).	2
7	Тема 13. Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин.	2
8	Тема 16. Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2021 рр.)	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	**Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.)** Розширити лекційний матеріал інформацією про створення германських племінних союзів та федеративні відносини цих союзів з Римською імперією	6
2	**Утворення германських держав та їх зовнішня політика** Проаналізувати зміст твору Йордана « Про походження та діяння готів» як джерела з історії міжнародних відносин германських племен	6
3	**Франкська держава Меровінгів і Каролінгів та міжнародні**	6

	наслідки її розпаду Критично проаналізувати дискусійні питання про причини розпаду Імперії Карла Великого	
4	**Зовнішня політика Німеччини і Франції у X-XIII ст.** Дослідити причини, характер боротьби німецьких королів проти римських пап за владу у західному світі та міжнародні наслідки цих зіткнень	6
5	**Франція та німецькі держави у міжнародних відносинах XIV-XV ст.** Проаналізувати зміст «Мемуарів» Філіпа де Комміна як джерела з історії французької дипломатії за часів правління Людовика XI.	6
6	**Міждержавні відносини Франції та німецьких держав у Ранній Новий час (XVI- перша пол. XVII ст.)** Розширити лекційний матеріал інформацією про особливості дипломатичних місій «сірого кардинала» Ф. дю Трамблє у часи Тридцятилітньої війни.	6
7	**Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.)** Зробити порівняльний аналіз організації діяльності зовнішньополітичних відомств Франції та Пруссії за часів Фрідріха II.	6
8	**Зовнішня політика Франції та німецьких держав у 1789 – 1815 рр**. Лекційний матеріал доповнити інформацією про прусський вектор діяльності Міністерства закордонних справ Франції часів Революційних та Наполеонівських війн	6
9	**Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.).** Проаналізувати умови, процес підготовки і підписання Франкфуртського миру.	6
10	**Зовнішня політика Німеччини і Франції у роки Першої світової війни.** Проаналізувати ступень впливу німецької дипломатії та розвідки на революційні події в Росії у 1917 р. та подальшу співпрацю кайзерівської Німеччини й Раднаркому.	6
11	**Франція та Німеччина у Версальсько-Вашінгтонській системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.).** Проаналізувати ініціативи дипломатів Франції щодо створення колективної безпеки в Європі у другій пол. 30-х рр. та наслідки «політики умиротворіння» агресорів.	6
12	**Німеччина і Франція у Другій світовій війні (1939–1945 рр.)** Критично проаналізувати відносини нацистської Німеччини з нейтральними країнами у роки Другої світової війни.	6
13	**Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин.** Розглянути на конкретних прикладах головні протиріччя між Францією та ФРН в межах Європейського економічного співтовариства	7
14	**ФРН у постбіполярній системі міжнародних відносин.** Проаналізувати дипломатичні дії ФРН щодо отримання нею постійного членства у Раді Безпеки ООН.	8

15	**Франція у постбіполярній системі міжнародних відносин.** Проаналізувати причини остаточного повернення Франції у військові структури НАТО за часів президентства Н. Саркозі	8
16	**Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2021 рр.)** Розглянути на конкретних прикладах головні протиріччя між Францією та ФРН у питанні про євроатлантичні перспективи України	7
	Разом	102

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання.

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, целеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів. Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:
- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:
- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. **Практичні методи навчання:**
- метод робот из письмовими джерелами;
- метод робот из аудіо/відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий.

Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються при визначенні підсумкової залікової оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Заліковий білет має тестову форму. Білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Критерії оцінювання
Схема нарахування балів

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточним контролями, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов’язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин»

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 1 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Оцінка студента за підсумками вивчення розділу складається за результатами поточного контролю за підсумками вивчення розділу та під час проведення семінарських занять. Кожна відповідь на семінарських заняттях оцінюється максимум в 6 балів. Кожен студент наприкінці семестру готує реферат, який оцінюється максимум в 12 балів.

Поточний контроль, самостійна робота									Реферат	Всього	Залік	Сума
семінар	Т1	Т2	Т5	Т7	Т9	Т11	Т13	Т16				
макс. бал	6	6	6	6	6	6	6	6	12	60	40	100

Т1, Т2 ... – теми семінарів

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	**Критерії поточного оцінювання знань студентів**
6	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь обов'язково супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, демонструє глибоке оволодіння лекційним матеріалом, а також знання спеціальної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, впевнено відповідає на додаткові запитання.
5	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; відповідь супроводжується презентаційним матеріалом; під час відповіді допущені не суттєві помилки.
4	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст питань; відповідь супроводжується презентацією; у процесі підготовки доповіді студентом було використано основну літературу, відповідаючи на запитання студент виявляє знання лекційного матеріалу, в процесі викладання деяких позицій не вистачає достатньої глибини та аргументації; студент не впевнено відповідає на додаткові запитання, допускаючи, при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, під час усних виступів та письмових відповідей викладає його основний зміст, виявляє знання лекційного матеріалу виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; під час підготовки відповіді не була використана рекомендована література; у

	відповіді допущено суттєві неточності та помилки.
2	Бали нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
1	Студент частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання реферату

При оцінці реферату враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, вміння застосовувати теоретичний матеріал для вирішення практичних проблем, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової співбесіди або доповіді. Оцінка дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи

Складові оцінювання виконання реферату

1	Оформлення роботи відповідно до вимог	до 3 балів
2	Глибина та якість дослідження	до 5 балів
3	Наявність актуального графічного та табличного матеріалу	до 2 балів
4	Аргументовані та логічні висновки до реферату	до 2 балів
	Усього	12 балів

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	

1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Методичне забезпечення

Лиман С. І. Німеччина та Франція в системі міжнародних відносин : навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» / Лиман С. І. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 48 с.

Основна література

1. Бобилєва С. Й. Історія Німеччини з давніх часів до 1945 року: навч. посіб. для студ. вищ. навч.закладів / С. Й. Бобилєва. Дніпропетровськ, 2003. 526 с.

2. Зверева Т.В. Внешняя политика современной Франции: Монография. / Т. В. Зверева М.: Канон+ РООИ Реабилитация, 2014. 344 с.

3. Имангалиев Р. Новая Германия в меняющемся мире: международное положение и внешняя политика Германии на рубеже XX – XXI вв. / Р. Имангалиев. М.: Новое знание, 2006. 252 с.

4. Кондратюк С. В. Європейська політика об’єднаної Німеччини / С. В. Кондратюк. К. : Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. 264 с.

6. Никитин А. К. Современная внешнеполитическая стратегия ФРГ / А. К. Никитин. М.: МГИМО, 2008. 320 с.

7. Обичкина Е. О. Внешняя политика Франции от де Голля до Саркози, (1940–2012) / Е. О. Обичкин. М. : Аспект Пресс, 2012. 382 с.

8. Павлов Н. В. Внешняя политика ФРГ в постбиполярном мире / Павлов Н. В. М. : Наука, 2005. 409 с.

9. Павлов Н. В. Внешняя политика ФРГ от Аденауэра до Шредера: монография. / Н. В.Павлов, А. А. Новиков. М.: СиДиПресс, 2005. 605 с.

10. Павлов Н. В. История внешней политики Германии от Бисмарка до Меркель : учеб. пособие / Н. В. Павлов. М. : Международные отношения, 2012. 797 с.

11. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини :підручник із курсу / С. О. Рудько. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. 298 с.

13. Шадурский В. Г. Внешняя политика Франции (1945 – 2002): Учеб. пособие / В. Шадурский. Минск: БГУ, 2004. 175 с.

14. Шарапо А. В. Политические системы и внешняя политика Германии, Австрии, Швейцарии. Учеб. пособие. / А. В. Шарапо. Минск : БГУ, 2007. 231 с.

Допоміжна література

1. Арзаканян М. Ц. Политическая история Франции в XX веке / М. Ц. Арзаканян. М .: Высшая школа. 2003. 157 с.

2. Басовская Н. И. Столетняя война : леопард против лилии / Н.И. Басовская. М.: Астрель; АСТ, 2003. 428 с.

3. Безотосный В. М. Наполеоновские войны / В.М. Безотосный. М.: Вече, 2010. 416 с.

4. Беляев М. П. Французская и имперская дипломатия в поисках мира: Из истории Вестфальского мирного конгресса (1644–1648) / М.П. Беляев. М. : ИВИ РАН, 2000. 110 с.

5. Веджвуд С. В. Тридцатилетняя война / С. В. Веджвуд. М.: АСТ, 2013. 576 с.

6. Виноградов В. Отто фон Бисмарк. Объединение Германии железом и кровью. М.: Аст-Пресс, 2015. 32 с.

7. Газін В.П. Економіка та зовнішня політика Веймарської республіки (1925-1933 рр.): Східноєвропейські аспекти / В.П. Газін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільськ. держ. пед. ун-т, 1999. 152 с.

8. Голль Ш. де. Военные мемуары: Призыв 1940-1942 / Ш. де Голль; Пер. с фр. М.: АСТ; Астрель, 2003. 814 с.

9. Делдерфилд Р. Ф. Крушение империи Наполеона: Воен.-ист. хроники / Р. Т. Делдерфилд. М.: Центрполиграф, 2001. 442 с.

10. Домановский А. Франкская империя Карла Великого / А. Домановский. Харьков: Фолио, 2020. 380 с.

11. Зонова Т. В. Дипломатия иностранных государств: Учеб. пособие / Т. В. Зонова. М.: РОССПЭН, 2004. 352 с.

12. Канинская Г. Франция – НАТО: итоги возвращения // Европейская безопасность : события, оценки, прогнозы. 2010. Вып. 21 (37). С. 44-62.

13. Клавинг В.В. Западный фронт. Германия в войне 1939-1945 / В.В. Клавинг. М.: Яуза, Эксмо, 2005. 544 с.

14. Колосков И. А. Внешняя политика Пятой республики: Эволюция основных направлений и тенденций. 1958–1972 / И. А. Колосков. М.: АН СССР, 1976. 303 с.

15. Копійка В. В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. К., 2012. 759 с.

16. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейської співпраці / Р. А. Кривонос. К.: КНЕУ, 2004. 165 с.

17. Кудряченко А. І. Європейська політика ФРН / А. І. Кудряченко. К., 1996. 239 с.

18. Левандовский А. Карл Великий: через империю к Европе / А. Левандовский. М.: Соратник, 1995. 264 с.

19. Лиман С. И. Империя Карла Великого в курсах лекций и исследованиях медиевистов украинских земель Российской империи (XIX —

начало XX вв.) / С. И. Лиман // Древности 2014-2015. Харьковский историко-археологический ежегодник. Вып. 13. Харьков, 2015. С. 320-329.

20. Лиман С. И. История Франкского государства в курсе лекций профессора Харьковского университета М. М. Лунина / С. И. Лиман // LAUREA III. Античный мир и Средние века. Х., 2019. С. 120-123.

21. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Нормандські формати : відомий регіон як актор та символ у міжнародних відносинах Х – XXI ст. // Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу : матеріали ІІ-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 16 квітня 2020 року) / упор. О. М. Доценко, Л. В. Новікова, А. О. Червяцова. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2020. С. 93-100.

22. Лиман С. И. Французское стремя для Апеннинского сапога : начальный етап Итальянских войн в творчестве В. Г. Авсеенко (1842-1913) / С. И. Лиман // Проблеми історії та археології України : Тези доповідей XII Міжнародної наукової конференції, присвяченої 215-річчю Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, листопад 2020). Харків, 2020.

23. Максимычев, И.Ф. ФРГ в современном мире / И.Ф. Максимычев // Германия. Вызовы XXI века : монография / В. Б. Белов и др.; под ред. В. Б. Белова ; Российская акад. наук. Ин-т Европы. Москва, 2009. 788 с.

24. Обичкина Е.О. Франция в поисках внешнеполитических ориентиров в постбиполярном мире / Е. О. Обичкина М., 2003. 470 с.

25. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навчально-методичний посібник із курсу / С.Рудько. Острог : Національний університет «Острозька академія», 2012. 412 с.

26. Смирнов В. П. Краткая история Второй мировой войны / В.П. Смирнов. М: Весь мир., 2005. 356 с.

27. Славенов В. П. Очерки внешней политики Франции (1981– 1986 гг) / В. П. Славенов. М.: Междунар. отношения, 1986. 301 с.

28. Colschen L. Deutsche Außenpolitik / L. Colschen. Paderborn: Wilhelm Fink, 2010. 461 S.

29. Hilz W. Deutsche Außenpolitik. / W. Hilz. Stuttgart Verlag W. Kohlhammer GmbH, 2017. 171 S.

30. Prate A. La France en Europe / A. Prate. Paris: Economica, 1995. 365 p.

31. Rüger C. Neue deutsche Außenpolitik: Nationale Interessen in internationalen Beziehungen / C. Rüger. Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co KG, 2015. 423 s

32. Schöllgen G. Die Außenpolitik der Bundesrepublik Deutschland. Von den Anfängen bis zur Gegenwart / G.Schöllgen. München: Beck, 2004. 277 p.

33. Welgwood V. The Thirty Years War / V. Welgwood. New York: New York Review Books, 2005. 536 p.

Посиланная на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Бернд Б. История Германии [Электронный ресурс] // От создания Германской империи до начала XXI века. URL: http://romanbook.net/book/7903980/?page=117

2. Договор о Европейском Союзе (Маастрихт, 7 февраля 1992 г.) [Електронный ресурс] – Режим доступа: http://base.garant.ru/2566557/
Договор об объединении Германии [Електронный ресурс] – Режим доступа: http://www.gesetze–im–internet.de/einigvtr/.

3. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://docs.cntd.ru/document/901736368.

4. Дюби Ж. История Франции. Средние века. От Гуго Капета до Жанны д'Арк. М.: Международные отношения, 2000. 416 с. https://historylib.org/historybooks/ZHorzh-Dyubi_Istoriya-Frantsii--Srednie-veka/

5. Осипов Е. А. Все дальше от голлизма: внешняя политика современной Франции. 2016. URL: interaffairs.ru/news/show/14900 (дата обращения: 04.04.2017)

6. Павлов Н. В. В поисках «нового начала». Об американо–германских отношениях // Международная жизнь. URL: https://interaffairs.ru/jauthor/material/110

7. Павлюк В.В. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 5https://lib.oa.edu.ua/.../history/Павлюк%20Новітня%20історія%20країн%20Західно.

8. Пономарев М. Германия в поисках нового места в мире [Электронный ресурс]. URL:http://observer.materik.ru/observer/N28_93/28_11.HTM

9. Спільна декларація про основи відносин між Україною і Федеративною Республікою Німеччина [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_012.

10. Спільна стратегія Європейського союзу щодо України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_492.

11. Фрольцов В. Внешняя политика ФРГ после Герхарда Шредера: проблемы и перспективы [Электронный ресурс]. URL: http://review.w–europe.org/6/1.html

12. Diplomatie: pour Pascal Boniface, Macron se revendique du gaullo-mitterandisme // RCF Radio. 2017. 29 aout. URL: https://rcf.fr/actualite/diplomatie-pour-pascal-boniface-macron-se-revendique-du-gaullo-mitterandisme

13. Gomart T. La politique étrangere d'Emmanuel Macron: retour au réalisme? (Entretien avec la Revue des Deux Mondes) / IFRI. URL: https://www.ifri.org/fr/espace-media/lifri-medias/politiqueetrangere-demmanuel-macron-retour-realisme

14. Ischinger W. What is Germany's role within the EU? World Economic Forum, 2015 [Electronic resource] – Way of access: www.weforum.org/what–is–germanys–role–within–the–eu.

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Classroom (https://classroom.google.com/u/0/c/MTgwNzM1MTkxNTc2?hl=ru), код aioftn6, проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з забороною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженною деканом факультету) **скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Classroom.**